Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-03-08

LS 2016-0839

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:28 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancer-vården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn

Föredragande landstingsråd: Ella Bohlin

Ärendebeskrivning

Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) har till fullmäktige lämnat en motion om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att under år 2017 utreda möjligheten att införa en mobil mammografienhet

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Bröstcancer har länge varit den vanligaste dödsorsaken för medelålders kvinnor i Sverige och är nu näst vanligast efter lungcancer. Cirka 20 000 kvinnor i Stockholms län har bröstcancer och nära 2000 kvinnor insjuknar varje år. Screening och tidig upptäckt minskar dödligheten i cancer, därför är ett ökat deltagande i screening av vikt och tillgängligheten för screening måste vara god i hela länet.

Stockholms läns bröstcancervård är sedan 1 januari koncentrerad till tre bröstcentrum, vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna, vid Capio Sankt Görans sjukhus AB och vid Södersjukhuset. Vart och ett av dessa bröstcentrum har ett helhetsansvar för patienter med bröstcancer, från diagnos och utredning till behandling och rehabilitering.
Olika grupper av människor är mer eller mindre benägna att delta i screening, söka vård, delta i studier, ställa krav eller ifrågasätta om vården

inte fungerar optimalt. Det framgår också av hälso- och sjukvårds-nämndens yttrande att det finns stora skillnader i deltagandet i mammografiscreening mellan olika socioekonomiska grupper. Cancerplanen 2016-2019 (HSN 1505-0561) har jämlik vård som ett av målen och i planen ingår därmed målet att förbättra tillgängligheten och se till hela länets befolkning. När vi idag kan se att det finns områden och grupper där deltagandet i mammografiscreening är lägre, finns det anledning för landstinget att undersöka vilka åtgärder som kan vara lämpliga för att få upp deltagandet. En mobil mammografienhet skulle kunna bidra till att öka tillgängligheten. Detta skall dock vägas mot att använda resurserna till andra möjliga åtgärder för att öka tillgängligheten och minska köerna. Målet måste alltid vara att underlätta för invånarna, inte minst i socioekonomiskt svaga områden, att komma till en screeningverksamhet, så att eventuell bröstcancer upptäcks i tid och adekvata medicinska åtgärder kan sättas in.

En mobil mammografienhet kan bidra till att nå målet jämlik vård enligt Cancerplanen och enligt Framtidens Hälso- och sjukvård. Därför föreslås att Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att utreda möjligheten att införa en mobil mammografienhet. Det är viktigt att det i utredningen tydligt framgår:

- En ekonomisk bedömning om verksamheten kan rymmas inom hälso- och sjukvårdsnämndens budget.
- Förväntade effekter för invånarna.
- Inventering och analys av andra alternativa metoder för att öka delaktigheten i screeningen.
- Inventering och analys om vad som prövats på andra platser.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 februari 2017
Motion 2016:28
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017 med V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 5 december 2016

Irene Svenonius Ella Bohlin

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-02-16

LS 2016-0839

Handläggare:
Ingela Erneholm

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:28 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn

Ärendebeskrivning

Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) har till fullmäktige lämnat en motion om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 februari 2017
Motion 2016:28
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017 med V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 5 december 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att under år 2017 utreda möjligheten att införa en mobil mammografienhet

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att landstinget ska införa en rullande mammografivagn för att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening.
Det finns enligt hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande stora skillnader mellan olika socioekonomiska grupper vad gäller deltagande i

mammografiscreening. Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås utreda möjligheten och förutsättningarna för att införa en mobil mammografienhet på försök.

Bakgrund
Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) har lämnat en motion i vilken de skriver att köerna till mammografin vuxit och att tillgängligheten till screening för kvinnor i de norra länsdelarna försämrats. Därför föreslår motionärerna att landstinget ska införa en rullande mammografivagn för att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Bröstcancer är en av de vanligaste dödsorsakerna hos medelålders kvinnor i Sverige. I Stockholms län har cirka 20 000 kvinnor bröstcancer och varje år insjuknar nära 2 000 kvinnor. Screening och tidig upptäckt minskar dödligheten i cancer och det finns därför ett behov av att öka deltagandet i screening.

Sedan den 1 januari 2016 är landstingets bröstcancervård koncentrerad till tre bröstcentrum i Stockholm: vid Karolinska Universitetssjukhuset, Capio S:t Görans Sjukhus och Södersjukhuset. Varje bröstcentrum har ett helhetsansvar för patienter med bröstcancer, från diagnos och utredning till behandling och rehabilitering. Syftet är en tryggare och mer sammanhållen vård med ett omhändertagande som garanterar jämlikhet och effektivitet genom hela vårdprocessen. Samtidigt förbättras tillgängligheten när fler vårdkompetenser samlas på ett ställe.

Jämlik vård är ett av målen i landstingets Cancerplan 2016-2019, HSN 1505-0561. Olika grupper av människor är mer eller mindre benägna att delta i screening, söka vård, delta i studier, ställa krav eller ifrågasätta om vården inte fungerat optimalt. Vad gäller deltagande i mammografiscreening så finns det enligt hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande stora skillnader mellan olika socioekonomiska grupper. En mobil mammografienhet kan bidra till att minska dessa skillnader. Landstinget bör även analysera och använda sig av de erfarenheter som gjorts i andra jämlikhetsprojekt, till exempel av Regionalt cancercentrum Stockholm – Gotland (RCC). En mobil enhet skulle kunna testas under former som ger möjlighet att utvärdera resultaten utifrån målen i Framtiden hälso- och sjukvård och Cancerplanen 2016-2019.
Förvaltningen föreslår därför att hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utreda möjligheten att införa en mobil mammografienhet. I

utredningen ska det göras en ekonomisk bedömning samt en bedömning kring hur projektet kan rymmas inom hälso- och sjukvårdsnämndens budget. Förväntade effekter för invånare och alternativa metoder för att öka screeningen ska ingå. Inventering och analys av vad som prövats på andra ställen är också en viktig del av utredningen. Motionen förslås med detta anses vara besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

De ekonomiska konsekvenserna av att införa en mobil mammografienhet ska framgå av den utredning som hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås få i uppdrag att genomföra. Utredningen hanteras inom hälso- och sjukvårdsförvaltningens ordinarie arbete.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Anna Nergårdh
Chefsläkare

Stockholms läns landsting

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -06- 15
Dnr LS2016-0839

2016:28

Stockholms läns landsting
2016-06-14

Motion av Catarina Wahlgren (v) och Gunilla Roxby Cromvall (v) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn

Länets tre bröstcentra har enligt den regionala cancerplanen ett uppdrag att bedriva en tillgänglig vård. Det finns också en ambition om att öka andelen kvinnor som screenar sig för bröstcancer. Dessa mål skulle kunna uppnås med hjälp av mobila mammografivagnar.

Den regionala cancerplanen är framtagen för att skapa en sammanhållen vårdprocess och förbättra cancervården med patienten i fokus och med ökad tillgänglighet för att på så sätt minska skillnader mellan olika regioner och mellan befolkningsgrupper. Ett steg i detta arbete är att bröstcancervården i länet nu koncentrerats till tre centra som ska ta ansvar för hela processen, från screening till rehabilitering. Sedan årsskiftet bedrivs bröstcancervården i länet vid tre bröstcentrum vid tre sjukhus: Karolinska universitetssjukhuset, Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus. Detta har bl a inneburit att mammografiverksamheten, som tidigare utfördes på Danderyds sjukhus, har flyttats till Karolinska sjukhuset i Solna. Detta innebär, tvärtemot planens intentioner, en kraftig försämring av tillgänglighet för kvinnor i de norra länsdelarna och rimmar illa med ambitionen att öka andelen kvinnor som väljer att screena sig. Det framkommer också av en artikel i Dagens nyheter i juni 2016 att köerna till mammografi har vuxit sedan årsskiftet. Till stor del handlar det om remisser från primärvården. Kvinnor som förut fått vänta en vecka får nu vänta fyra veckor på en mammografiundersökning. På alla de tre bröstcentren arbetar nu personalen kvällar och helger för att beta av köerna.

I det uppdrag som de tre bröstcentren givits framgår att de ska bedriva en tillgänglig vård. Att de har ansvar för hela processen innebär inte att all vård måste vara förlagd vid de tre centren. Med ett stärkt fokus på patientperspektivet vad gäller kontinuitet, tillgänglighet och delaktighet har de tre bröstcentren utifrån sitt uppdrag möjlighet att t ex öppna mammografifilialer eller välja alternativet rullande mammografi. Detta skulle öka tillgängligheten för kvinnor i hela länet och kan med fördel också användas för att öka andelen som väljer att screena sig i områden där deltagandet är lågt. Idag verkar det också som att mammografiverksamheten i länet skulle behöva en förstärkning för att hinna med att ta emot kvinnor i god tid. Med en ökad andel kvinnor som screenar sig, vilket ju är målet, kan denna förstärkning ses som extra viktig.

På Angereds närsjukhus har flera olika metoder testats i ett projekt för att öka andelen kvinnor som screenar sig för bröstcancer. Detta har skett bl a genom skicka ut en andra kallelse till de som inte dyker upp, utbildningsinsatser, drop-inmottagning och informationsspridning genom t ex tvättstugelappar.

Rullande mammografivagnar finns i bl a Skåne (Hässleholms sjukhus), Bohuslän, Älvsborg, Dalarna och Jämtland. En fördel med att använda rullande mammografivagnar istället för filialer är att det möjliggör riktade insatser i områden där andelen kvinnor som screenar sig är lågt. Vagnarna bidrar också till en ökad tillgänglighet som kompenserar för att mammografiverksamheten nu koncentrerats till tre sjukhus i centrala Stockholm. Eventuellt skulle dessa vagnar också kunna utföra screening för gynekologisk cancer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta:

Att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn

Catarina Wahlgren

Gunilla Roxby Cromvall

PROTOKOLLSUTDRAG 1/2017
§ 19

SAMMANTRÄDESDAG
2017-01-31

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 02
Dnr LS 2016-0839

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-02-01

§ 19 Yttrande över motion LS 2016-0839 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening

HSN 2016-3627

Ärendebeskrivning

Länets tre bröstcentra har enligt den regionala cancerplanen ett uppdrag att bedriva en tillgänglig vård. Det finns också en ambition om att öka andelen kvinnor som screenar sig för bröstcancer. Dessa mål skulle kunna uppnås med hjälp av mobila mammografivagnar. Idag finns stora skillnader mellan olika socioekonomiska grupper vad gäller ett stort antal områden i samhället, inte minst inom sjukvården och deltagande i mammografiscreening. I den av hälso- och sjukvårdsnämnden antagna cancerplanen för 2016-2019, framtagen av Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland, betonas behovet att utveckla arbetet med jämlikhetsfrågor kopplade till tidig diagnostik och screening

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-12-05
Motion LS 2016-0839 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening, bilaga

Yrkanden

1) Ordförande (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordförande (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att föreslå landstingsstyrelsen att föreslå landstingsfullmäktige att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utreda förusättningar för att i försöksform etablera en mobil enhet för mammografiundersökningar i syfte att förbättra deltagandet, framför allt i befolkningsgrupper med ett lågt deltagande.

att omedelbart justera ärendet.

Reservationer
Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras:
Landstingsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-12-05

HSN 2016-3627

Handläggare:
Roger Henriksson

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-01-31

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 02
Dnr LS 2016-0839

Yttrande över motion LS 2016-0839 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening

Ärendebeskrivning

Länets tre bröstcentra har enligt den regionala cancerplanen ett uppdrag att bedriva en tillgänglig vård. Det finns också en ambition om att öka andelen kvinnor som screenar sig för bröstcancer. Dessa mål skulle kunna uppnås med hjälp av mobila mammografivagnar. Idag finns stora skillnader mellan olika socioekonomiska grupper vad gäller ett stort antal områden i samhället, inte minst inom sjukvården och deltagande i mammografiscreening. I den av hälso- och sjukvårdsnämnden antagna cancerplanen för 2016-2019, framtagen av Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland, betonas behovet att utveckla arbetet med jämlikhetsfrågor kopplade till tidig diagnostik och screening.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-12-05
Motion LS 2016-0839 av Catarina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening, bilaga

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som yttrande

att föreslå landstingsstyrelsen att föreslå landstingsfullmäktige att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utreda förusättningar för att i försöksform etablera en mobil enhet för mammografiundersökningar i syfte att förbättra deltagandet, framför allt i befolkningsgrupper med ett lågt deltagande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Idag finns stora skillnader mellan olika socioekonomiska grupper vad gäller ett stort antal områden i samhället, inte minst inom sjukvården och deltagande i mammografiscreening. I den av hälso- och sjukvårdsnämnden

antagna cancerplanen för 2016-2019, framtagen av Regionalt cancercentrum Stockholm – Gotland (RCC), betonas behovet att utveckla arbetet med jämlikhetsfrågor kopplade till tidig diagnostik och screening.

RCC har påbörjat detta arbete med fokus på ökad kunskap om värdet av tidig diagnostik och screening. Ett exempel på detta är det så kallade "Botkyrka-projektet" som bland annat har till syfte att öka kunskapen hos befolkningsgrupper som man vet har ett lågt deltagande.

Tidigare har det i andra landsting gjorts försök att öka deltagandet i mammografiscreening genom mobila enheter. Dessa har lett till vissa förbättringar, men har sällan eller aldrig kunnat visa en bestående effekt. Ett gott exempel på en insats som gett positivt resultat kommer från SLL. Då patientavgiften för mammografiscreeningen avskaffades 2012 kunde man visa att denna åtgärd ledde till ett ökat deltagande bland socioekonomiskt svagare grupper.

Vid årsskiftet 2015-2016 etablerades tre bröstcentrum med ett utökat uppdrag för screening men också ansvar för att ta emot kvinnor som kommer på remiss, från exempelvis primärvården. Men behovet att öka deltagandet i screening är fortfarande en stor utmaning och alla goda initiativ som kan bidra till att uppnå detta bör prövas. Det bör dock ske i ordnade former med möjlighet till strukturerad utvärdering av vilka effekter som uppnås i relation till de mål som finns i Framtidplanen och Cancerplan 2016-2019.

Därför föreslås att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda förutsättningar för att i försöksform etablera en mobil enhet för mammografiundersökningar i syfte att förbättra deltagandet, framför allt i befolkningsgrupper med ett lågt deltagande.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Roger Henriksson
Avdelningschef